

Evaluatie Visie en Agenda Jeugdhulp 2019 –2021

Gemeente Hilversum

Mei 2022

Hilversum Mediastad

Inhoudsopgave

0 **Samenvatting** blz. **3**

1 **Inleiding** blz. **5**

2 **Visie en Agenda Jeugd** blz. **6**

3 **Jeugdwet en Hilversumse situatie** blz. **8**

4 **Speerpunten** blz. **13**

5 **Actielijnen** blz. **18**

6 **Overige projecten uitgelicht** blz. **20**

7 **Ontwikkelingen en vervolg** blz. **22**

0

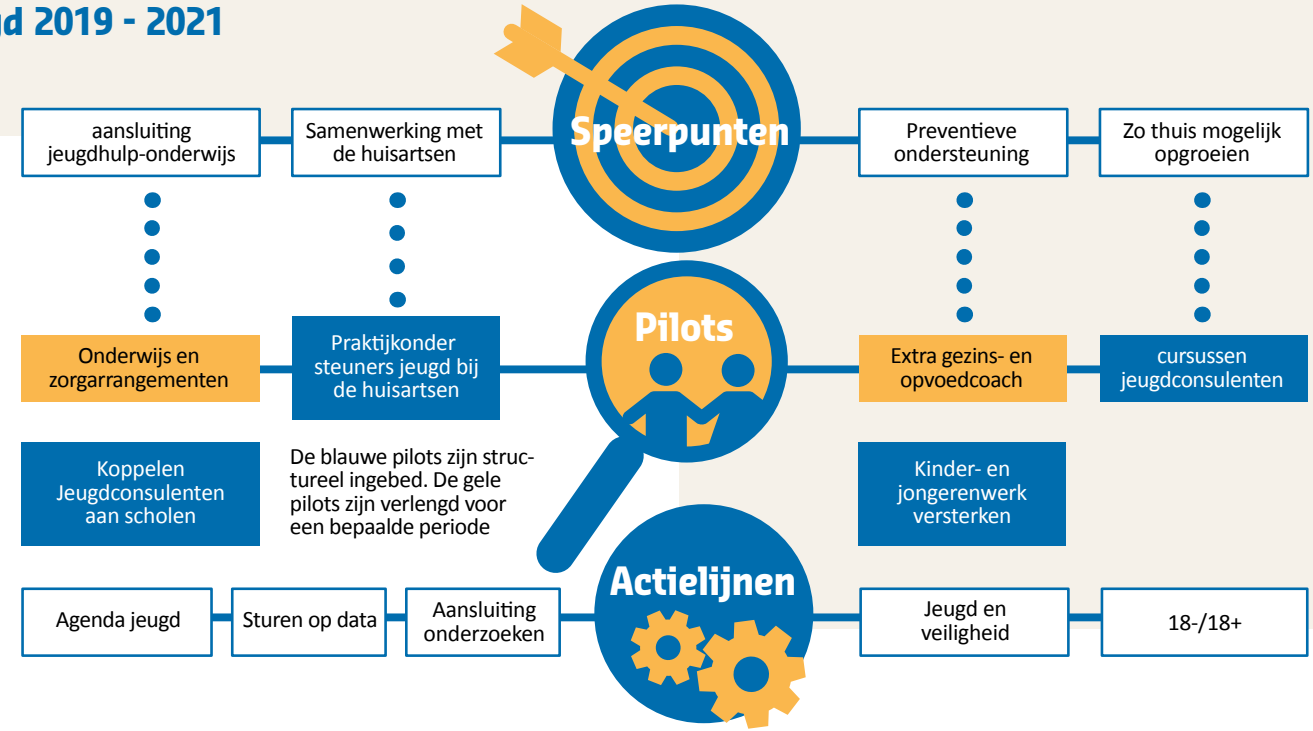
Samenvatting

De gemeenteraad heeft de ‘’Visie en Agenda Jeugdhulp 2019-2021” in oktober 2019 vastgesteld. In deze evaluatie kijken we hoe in de afgelopen jaren vorm en inhoud is gegeven aan de geformuleerde speerpunten en actielijnen. We beschrijven wat goed is gegaan en waar verbetering wenselijk is. Daarbij benoemen we de behaalde resultaten. We merken hierbij op dat de effectiviteit van interventies in het sociaal domein soms lastig meetbaar is.

Hierbij een toelichting op de *speerpunten* en bijbehorende pilots:

- Speerpunt ‘’Aansluiting Jeugdhulp-Onderwijs”: hierbij hebben we ingezet op verschillende onderwijszorgarrangementen. Ook is aan scholen een vaste jeugdconsulent gekoppeld, zodat zij sneller en beter kunnen samenwerken. Dit draagt bij aan laagdrempelige zorg.
- Speerpunt “Samenwerking met de huisartsen”: dit heeft vorm gekregen middels de pilot Praktijkondersteuner GGZ Jeugd bij circa tweederde van de huisartsenpraktijken. Het is een succesvolle nieuwe aanpak en heeft derhalve een structureel karakter gekregen.
- Speerpunt “Preventieve ondersteuning”: dit richtten we in middels kinder- en jongerenwerk, en een extra gezins- en opvoedcoach welke laagdrempelige ondersteuning geeft aan ouders en kind. Hiermee verstevigen we de sociale basis.
- Speerpunt “Zo thuis mogelijk opgroeien”: de jeugdconsulenten hebben een training en methodische leerbijeenkomst gevolgd om uithuisplaatsingen te voorkomen.

Agenda Jeugd 2019 - 2021

Ook op de geformuleerde *actielijnen* is inzet gepleegd met de nodige resultaten. Zo geeft het Uitvoeringsdashboard jeugd meer inzicht in aantallen, soorten jeugdhulp, aanbieders en ingezette jeugdhulp per wijk. Op deze manier kunnen wij beter sturen op de jeugdhulp.

Naast de projecten uit de Agenda Jeugd zijn er andere regionale en lokale projecten uitgevoerd m.b.t. jeugdhulp. Te denken valt aan het regionaal transformatieplan Jeugd 2019-2021. Verder is als gevolg van corona het lokale Actieplan Jeugd opgesteld om jeugd te ondersteunen in hun ontwikkeling door extra sport- en cultuuractiviteiten aan te bieden en kwetsbare jongeren te ondersteunen middels coaching op een aantal scholen.

Het beroep op jeugdhulp (m.u.v. 2020 als corona jaar) en de uitgaven voor Jeugdhulp nemen jaarlijks toe, zowel landelijk als in Hilversum.

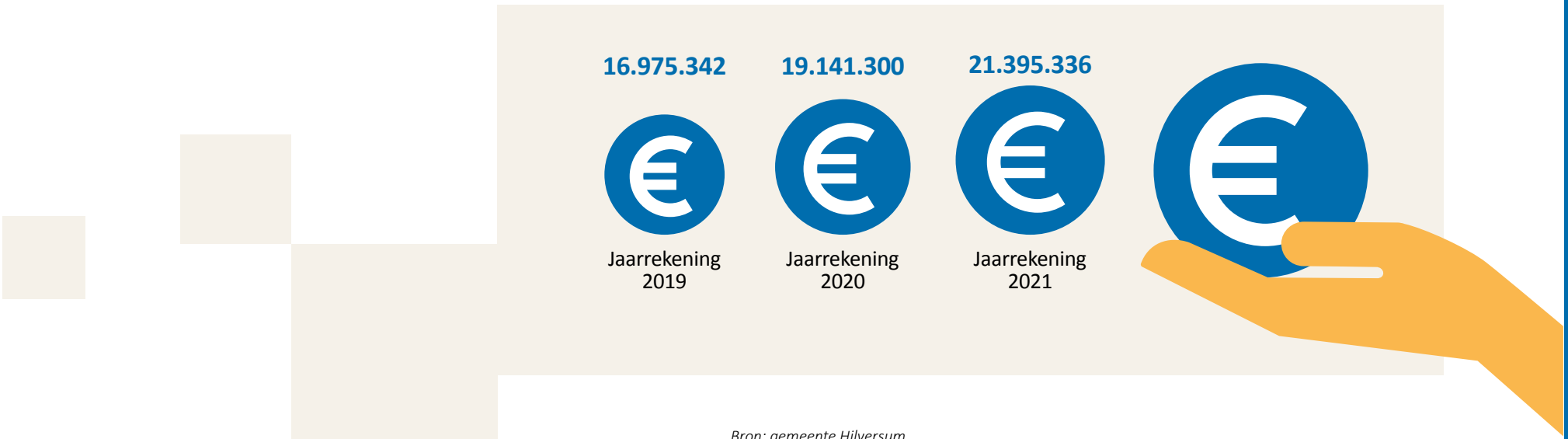
Er is hier niet een oorzaak voor, maar er zijn verschillende factoren, zoals een toename van het aantal (v)echtscheidingen, prestatiedruk, hoge geluksnorm, medicaliseren, problematisch social mediagebruik, individualisering, etc. Maar ook is de zorg meer toegankelijk.[1]

Als we kijken naar Hilversum zien we dat de geïndiceerde jeugdhulp voor het grootste gedeelte (87%) bestaat uit Jeugdhulp zonder verblijf. Een klein deel jeugdhulp met verblijf, jeugdbescherming en jeugdreclassering wordt ingezet. Dit betreft relatief zware en dure zorg. In het programma 'Naar een financieel gezond sociaal domein' worden op regionaal en lokaal niveau acties ingezet om de inzet van zware, dure jeugdhulp te voorkomen.

Landelijk wordt nu een hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 opgesteld door het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten (vertegenwoordigers), professionals en de VNG. Het doel is de hulpverlening te verbeteren en het jeugdstelsel beter beheersbaar te maken.

Deze evaluatie van de Visie en Agenda Jeugdhulp 2019-2022 is input voor de nieuw op te stellen Agenda Jeugd 2023.

Jeugdlasten[2]

Bron: gemeente Hilversum

1 NJI (21019) 'Het groeiend jeugdzorggebruik'

2 Bovenstaande lasten zijn de lasten van hoofdzakelijk de geïndiceerde zorg.

1 Inleiding

In de gemeente Hilversum is ‘De Visie en Agenda Jeugdhulp 2019 - 2021’ (in het kort ‘Agenda Jeugd’) in uitvoering. Deze is in oktober 2019 door de gemeenteraad vastgesteld. De afgelopen periode stond in het teken van de verdere doorontwikkeling en transformatie van de jeugdhulp. Dit hebben wij samen met onze ketenpartners, zoals Jeugd en Gezin, Versa, zorgaanbieders, de regio Gooi en Vechtstreek en de regiogemeenten vormgegeven.

De Agenda Jeugd heeft met name betrekking op het lokale voorveld en de projecten die in Hilversum plaats vinden. Succesvolle projecten als de praktijkondersteuner Jeugd hebben we reeds structureel ingebed. We zien ook nog verbeterpunten. We hebben de samenwerking met scholen verbeterd door een vaste contactpersoon/ jeugdconsulent aan de school te koppelen, maar we zien dat hier nog slagen te maken zijn. Ook de samenwerking met de partijen in ‘het voorveld’ zien we als een hele positieve ontwikkeling.

Hierbij willen we niet onbenoemd laten al het werk dat de jeugdconsulenten en alle professionals in de jeugdhulp iedere dag verzetten in hun contacten met kinderen en ouders. We werken gezamenlijk aan de in hoofdstuk 2 beschreven Visie en Agenda Jeugd.

In 2020 en 2021 hebben we te maken gehad met de coronacrisis. Dit had zijn impact op de kinderen, jongeren en ouders in Hilversum. We hebben hier op geanticipeerd middels het Actieplan jeugd (paragraaf 6.2). Ook betekende het dat de pilot-projecten soms in een wat aangepaste vorm plaats vonden, maar desondanks doorgang konden vinden. Naast deze grote impact, spelen ook op het regionaal en landelijk vlak veel ontwikkelingen, daar gaan we in deze evaluatie summier op in. We gebruiken deze evaluatie als input voor de nieuw op te stellen Agenda Jeugd 2023.

Aanpak en leeswijzer

Eerst volgt de Visie en Agenda Jeugd. In het daaropvolgende hoofdstuk lichten we de Jeugdwet en de Hilversumse situatie toe. In hoofdstuk 4 volgen de speerpunten en bijbehorende (pilot)projecten. We geven kort de bevindingen weer. Deze zijn gedestilleerd uit uitgebreidere project-evaluaties waarin is gesproken met de diverse betrokkenen. In hoofdstuk 5 komen de actielijnen aan bod. Vervolgens schetsen we de overige projecten in hoofdstuk 6. Ter afsluiting de landelijke ontwikkelingen en het vervolg in hoofdstuk 7.

2 Visie en Agenda Jeugd

Onze visie op de jeugdhulp in Hilversum, vastgelegd in de Agenda Jeugd 2019-2021, luidt als volgt:

'Wij dragen er zorg voor dat alle jeugdigen in Hilversum de ondersteuning en zorg krijgen die zij nodig hebben zodat zij in veiligheid opgroeien, zich kunnen ontwikkelen en kunnen leren zelfstandig te worden. Wij beschermen kwetsbare jeugdigen waarvan de ontwikkeling gevaar loopt'.

2

In de Agenda jeugd zetten wij middels een aantal projecten in op de volgende lokale speerpunten:

1. Aansluiting Jeugdhulp - Onderwijs
2. Samenwerking met de huisartsen
3. Preventieve ondersteuning
4. Zo thuis mogelijk opgroeien

In de Agenda Jeugd staan de concrete activiteiten en projecten die hieraan bijdragen. Deze zijn gericht op preventie. Idee daarachter is de uitvoering van de jeugdhulp effectiever en efficiënter te laten verlopen. Voor het domein Jeugd houden wij, net als in het bredere sociaal domein, 'de beweging naar voren' als uitgangspunt aan. Dit stelde de raad vast in 'Erbij horen en ertoe doen', een visie op de uitgangspunten voor het sociaal domein Hilversum 2017-2021. Het betekent concreet dat wij hulpverlening dicht bij de jeugdigen en hun ouders organiseren. We bieden laagdrempelige ondersteuning bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen. Daarbij bekijken wij ook steeds hoe steun vanuit de eigen omgeving van de jeugdige kan worden bereikt en naar de eigen kracht van ouders/jeugdigen. We bevorderen opvoedingsvaardigheden van ouders, bijvoorbeeld middels de inzet van gezins- en opvoedcoaches. We bieden middels een regisseur integrale hulp aan de jeugdige en zijn ouders, indien sprake is van multiproblematiek.

In Hoofdstuk 5 evalueren we deze speerpunten.

Vervolgens zoomen we in op de benoemde actielijnen uit de Agenda Jeugd:

- Periodieke Agenda Jeugd
- Sturing op data
- Aansluiten bij onderzoeken
- Aansluiting jeugd en veiligheid
- 18-/18+

3

Jeugdwet en Hilversumse situatie

3.1 Kenmerken

Voor een compleet beeld, schetsen we de kenmerken van de Jeugdwet en de Hilversumse situatie. Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor (het beschikbaar stellen van) jeugdhulp. Het gaat daarbij om zowel vrij toegankelijke voorzieningen zoals jongerenwerk, als om geïndiceerde jeugdhulp. Deze geïndiceerde hulp wijst de gemeente toe, of komt tot stand via een rechtsgeldige verwijzer. De rechter beslist of jeugdbescherming of jeugdreclassering ingezet moet worden. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering daarvan. Jeugdhulp is er voor jongeren van 0-18 jaar, en eventueel verlengde jeugdhulp tot 23 jaar. Van dat laatste is sprake als nog hulp nodig is en die hulp niet vanuit een andere wet kan worden geleverd, of omdat de behandeling nog doorloopt.

De eerste jaren na 2015 stond in het teken van de transitie, kort gezegd de bestuurlijke en financiële overheveling van de jeugdhulp naar gemeenten, waarbij de focus lag op het inrichten van de bedrijfsvoering. In de periode van deze Agenda Jeugd 2019-2021, stond de transformatie centraal, oftewel de inhoudelijke vernieuwing van de jeugdhulp. Denk aan het versterken van preventieve voorzieningen, verbeteren van kwaliteit en professionaliteit, en verbeteren van hulp aan gezinnen.

Er zijn verschillende vormen van geïndiceerde jeugdhulp:

- Ambulante jeugdhulp: Hulp aan huis als er bijvoorbeeld ruzie is tussen kinderen en ouders. Of als kinderen licht depressief zijn.
- Jeugd-GGZ: Geestelijke gezondheidszorg aan kinderen en jongeren met een psychische aandoening.
- Jeugdzorg voor jongeren met een beperking: Hulp aan kinderen en jongeren met een (licht) verstandelijke beperking, een zintuigelijke beperking, een lichamelijke beperking (ook niet-aangeboren hersenletsel, NAH), een somatische of een psychiatrische aandoening, bijvoorbeeld autisme.
- Pleegzorg: Pleegouders nemen (tijdelijk) de opvoeding en verzorging van een kind op zich.
- Verblijf in een jeugdinstelling: Jeugdigen met uiteenlopende problemen kunnen tijdelijk vrijwillig of verplicht in een jeugdinstelling verblijven.
- Gesloten Jeugdzorg: Hulp voor jongeren met ernstige (gedrags)problemen. Zij hebben bescherming nodig tegen zichzelf of tegen anderen. Voor verblijf in de JeugdzorgPlus is een machtiging van de kinderrechter nodig.
- Ondertoezichtstelling en voogdij: Dit zijn jeugdbeschermingsmaatregelen. Ze zijn alleen mogelijk na een onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming en een beslissing van de Kinderrechter. Een gecertificeerde instelling voert de maatregel uit.
- Jeugdreclassering: Begeleiding voor jongeren die een proces-verbaal hebben gehad van de politie of leerplichtambtenaar. Alleen kinderrechters, het openbaar ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en de justitiële jeugdinrichtingen kunnen jeugdreclassering opleggen

Een aantal kenmerken van de Jeugdwet:

- Er zijn meerdere rechtsgeldige verwijzers die geïndiceerde jeugdhulp kunnen inzetten. Naast de jeugdconsulenten van de gemeente zijn dit huisartsen, de rechter, medisch specialist, jeugdarts en de gecertificeerde instellingen. De gemeente betaalt voor de hulp. Het merendeel van het aantal verwijzingen wordt gedaan door andere verwijzers dan de gemeente (zie figuur 1 bij paragraaf 3.3). De gemeente heeft hier op beperkt invloed en dus ook op de kosten.
- De Jeugdwet kent een open einderegeling, wat betekent dat de gemeente de jeugdhulp moet inzetten en betalen die nodig is, ongeacht de begroting. De Jeugdwet kent geen eigen bijdrage van ouders.
- Jeugdconsulenten en andere jeugdprofessionals kunnen persoonlijk via het tuchtrecht Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) aansprakelijk worden gesteld als er iets misgaat en bijvoorbeeld blijkt dat een jeugdige niet tijdig (adequate) hulp heeft ontvangen. Dit draagt er toe bij dat jeugdconsulenten en professionals in het (gespecialiseerde) jeugdveld eerder wel hulp inzetten dan niet/of in een later stadium.

3.2 Lokaal, regionaal en landelijk niveau

Lokale basis

Met lokale basis bedoelen we alle zorg en maatregelen die voor jeugdigen beschikbaar is zonder een individuele verwijzing. Het idee is dat door een goede basis te hebben, kinderen laagdrempelig, tijdig en goedkoper geholpen kunnen worden dan met geïndiceerde zorg. De zogenaamde basis- het voorveld en de preventie- is met name lokaal belegd. Te denken valt aan het kinder- en jongerenwerk, maar ook gezins- en opvoedcoaches die laagdrempelig hulp bieden. Onze ketenpartners, zoals Jeugd en Gezin en Versa voeren dit hoofdzakelijk uit. Ook de praktijkondersteuners Jeugd GGZ bij de huisartsen vallen onder de lokale basis.

Als de lokale basis niet toereikend is voor de problematiek, dan kunnen ouders en kinderen gebruik maken van geïndiceerde jeugdhulp door zorgaanbieders.

De 'toegang' naar geïndiceerde jeugdhulp van een zorgaanbieder gaat via een verwijzing van de lokale jeugdconsulenten die bij de gemeente werken. De lokale jeugdconsulenten van de gemeente Hilversum spreken met ouders en kind en verwijzen indien nodig naar geïndiceerde hulp. Andere rechtsgeldige verwijzers zijn huisartsen, medisch specialisten, rechter gecertificeerde instellingen, etc. Ook zij kunnen rechtstreeks naar jeugdhulp van een zorgaanbieder verwijzen.

Regionale samenwerking

Met de regiogemeenten in de Regio Gooi en Vechtstreek (Regio GV) kopen we gezamenlijk de jeugdhulp in en het contractbeheer is bij de Regio GV belegd. Ook is er regionaal een expert-team voor complexere casuïstiek, een doorbraaktafel en een consultatie- en adviesteam. Deze teams geven advies aan gemeentelijke jeugdconsulenten en huisartsen bij complexe zaken. Beleidsmatig wordt ook veel regionaal ontwikkeld en afgestemd, zoals de samenwerkingsafspraken in het kader van de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO). Zie ook hoofdstuk 6.

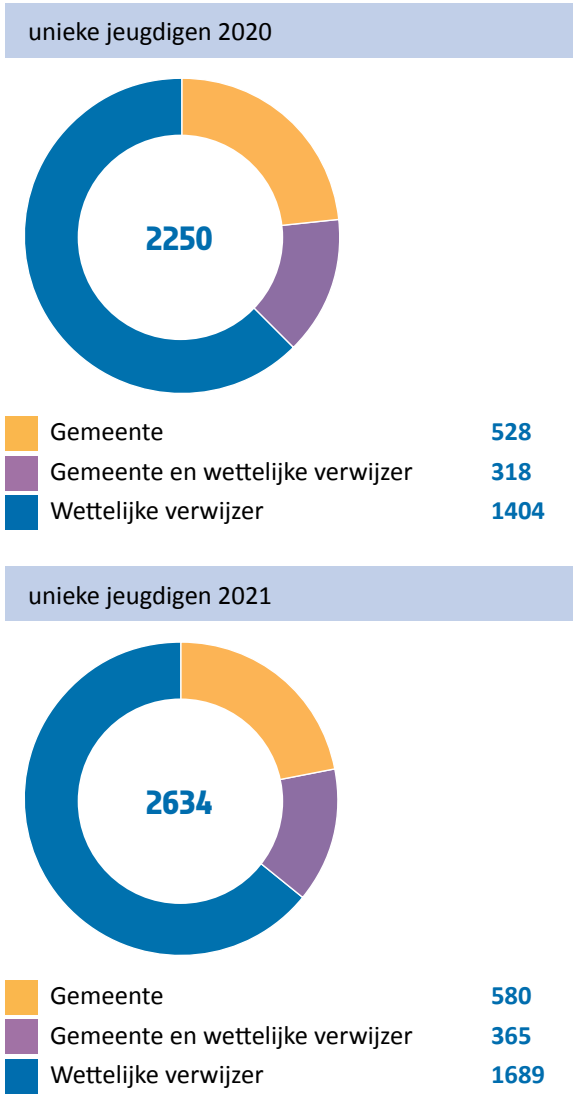
Landelijk belegd

Voor zeer specialistische jeugdhulp bestaat het Landelijk Transitiearrangement (LTA). Dit zijn contracten en afspraken die de VNG landelijk sluit, met een beperkt aantal jeugdhulpaanbieders, om er zeker van te zijn dat er een contractbasis is voor aanbieders met uitzonderlijk aanbod. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (inspectie) houdt toezicht op de jeugdhulpverlening, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

3.3 Cijfers

In Hilversum zijn er 20648 kinderen en jongeren in de categorie van 0-20 jaar in 2021 en in 2020 is dat aantal 20624 (CBS).

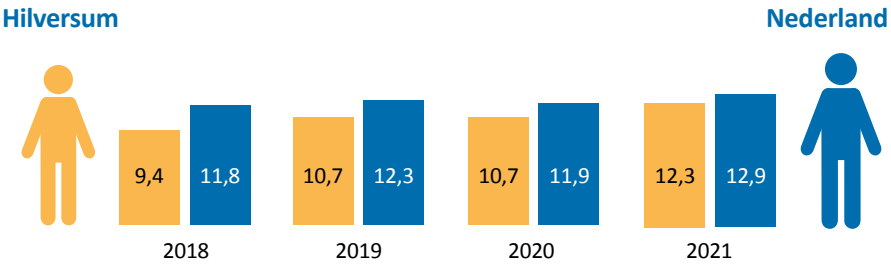
Figuur 1: Unieke aantal jeugdigen met jeugdhulp, verdeeld naar verwijzer

Bron: 2020 Raadsdashboard sociaal domein Q4 2020, onderdeel jeugd

In 2020 waren er 2250 jeugdigen met geïndiceerde jeugdhulp en in 2021 ontvingen 2634 unieke jeugdigen in Hilversum jeugdhulp (inclusief verlengde jeugdhulp en jeugdreclassering). In de figuren is het aantal jeugdigen dat hulp ontvangt verdeeld over de wettelijke verwijzers te lezen. Van 2019 is geen figuur opgenomen omdat het raadsdashboard er toen nog niet was. Het merendeel van de hulp wordt ingezet door een wettelijke verwijzer, niet zijnde de gemeente zoals een huisarts of gecertificeerde instelling. Zowel landelijk als ook in Hilversum zien we dat steeds meer jongeren een beroep doen op jeugdhulp. De jaren 2020 en 2021 waren bijzonder in de zin dat de corona pandemie ook effecten had op de jeugd. Denk daarbij aan sluiting van de scholen, maar ook aan eenzaamheid, angstklachten en depressie onder jongeren. We zien dat het percentage jongeren met jeugdhulp in 2019 en 2020 gelijk blijft. Dit is te verklaren door het feit dat scholen dicht waren (en er vanuit het onderwijs minder signalen kwamen) en ouders en kinderen minder snel naar de huisarts zijn gegaan.

Tabel 1: Jongeren met jeugdhulp, % jongeren tot 18 jaar

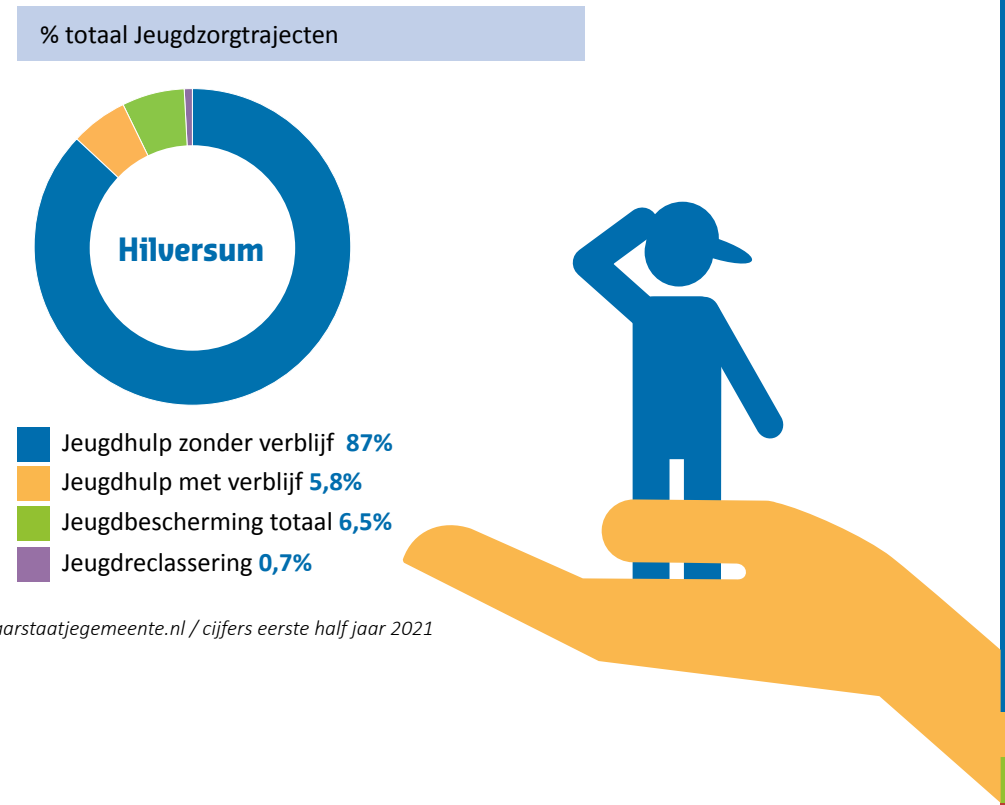
Bron: waarstaatjegemeente.nl

Als we kijken naar de soort jeugdhulp, dan is 87% Jeugdhulp zonder verblijf. Uit de onderstaande tabel is op te maken dat er een klein deel Jeugdhulp met verblijf, jeugdbescherming en jeugdreclassering wordt ingezet. Dit betreft relatief zware en dure zorg. Zware voorzieningen worden met name ingezet door gecertificeerde instellingen. Onder de zware voorzieningen valt ook de GGZ-zorg voor jeugd. Deze wordt veel door huisartsen ingezet en als gevolg van Corona is er meer GGZ zorg verleend.

Het merendeel van de kosten voor jeugdhulp vallen onder de categorie Ambulante jeugdhulp, ggz, behandelingsgerichte dagbesteding en pleegzorg, zie tabel op de volgende pagina.

Ook is te zien dat de lasten voor de jeugdhulp oplopen. Een deel van deze kostenstijging komt door de stijging van de tarieven vanwege inflatie en de CAO.

Figuur 2: Verdeling naar soort Jeugdhulp

Bron: waarstaatjegemeente.nl / cijfers eerste half jaar 2021

Tabel 2: Lasten jeugd verdeeld naar categorie

Categorie	2019	2020	2021
Jeugd begeleiding	3.852.901	4.086.573	4.178.267
Ambulante jeugdhulp, GGZ, pleegzorg, behandelingsgerichte dagbesteding	9.029.177	9.977.996	10.470.118
Jeugdhulp verblijf	1.771.506	2.259.224	3.634.581
Kinderbescherming, jeugdreclasering	988.095	1.254.819	1.477.216
Landelijke transitie arrangement	862.640	1.078.068	942.352
PGB	421.292	301.810	368.000
Overig	49.731	182.811	324.802
Totaal lasten Jeugd	**16.975.342**	**19.141.300**	**21.395.336**

Bron: gemeente Hilversum

Tabel 3 geeft weer hoe Hilversum het doet tov de G40, Regio GV en Nederland voor wat betreft jeugd (specifiek de taken maatwerkdienstverlening en geëscaleerde zorg).

Tabel 3: Hilversum tov G40, Regio GV en NL

Gemeenten	€ per inwoner taakveld 6.72 en 6.82 (=maatwerkdienstverlening 18- en geëscaleerde zorg 18-)		
	2018	2019	**2020**
Hilversum	191	200	225
Gemiddelde G40	281	**301**	**319**
Gemiddelde Regio Gooi en Vechtstreek	167	**199**	**207**
Gemiddelde Nederland	234	**256**	**270**

Bron: Findo, Data Financiën Decentrale Overheden

4

Speerpunten

In dit hoofdstuk volgt de evaluatie van de speerpunten uit de Agenda Jeugd.

4.1 Aansluiting Jeugdhulp – Onderwijs

Het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp komt voort uit het signaal vanuit het onderwijs dat sommige kinderen onvoldoende tot leren komen omdat zij gedragsproblemen hebben die zich (ook) uiten op school. De gedragsproblemen hebben niet alleen effect op de jeugdige die het betreft, maar kan ook andere kinderen in de klas negatief beïnvloeden omdat dat gedrag effect heeft op de dynamiek in de klas. Leerkrachten hebben niet de expertise om dergelijke problemen het hoofd te bieden, waardoor situaties escaleren en/of zich voortslepen zonder adequate hulp. De insteek is om vroeg te signaleren, preventief en vindplaatsgericht te werken. De versterking van de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs geeft hier invulling aan. Daarnaast is de samenwerking tussen gemeenten (jeugdhulp) en onderwijs expliciet benoemd in zowel de Jeugdwet als de Wet Passend Onderwijs.

4.1.1. Project Onderwijs en Zorg

Regionaal project Onderwijs zorgarrangement op de Donnerschool en de Wijngaard

Een onderwijszorgarrangement (OZA) is een samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp en/of zorg en leerlingen en hun ouders. Een OZA is er voor leerlingen met een onderwijs- en ondersteuningsbehoefte waarin regulier of speciaal onderwijs niet alleen kan voorzien. Op de Donnerschool en de Wijngaard (Speciaal Basis Onderwijs) zijn de afgelopen jaren als pilot jeugdhulpverleners ingezet om laag drempelig zorg te verlenen aan kinderen, zonder dat hiervoor een beschikking en een onderzoek aan ten grondslag lag.

Door snel laagdrempelige hulp te bieden beogen we zwaardere problematiek en duurdere hulp te voorkomen. Daarnaast was minder bureaucratie een belangrijk doel. Uit de evaluatie blijkt dat ervaringen met de OZA positief zijn maar dat de maatschappelijke businesscase nog aandacht behoeft. Zie ook de uitgebreidere evaluatie van dit regionale project. De OZA heeft nu de naam Onderwijs Jeugd Arrangement (OJA) gekregen en de OJA's worden de komende jaren gecontinueerd.

Onderwijs en zorg op de Mozarthof Wat doen we op de Mozarthof?

De Mozarthof is een regionale school in Hilversum voor speciaal onderwijs. Zij biedt onderwijs aan zeer moeilijk lerende leerlingen. De docenten op deze school voeren steeds meer verzorgende taken uit oa doordat leerlingen niet zindelijk zijn en niet zelfredzaam zijn in hun contacten met andere kinderen. Deze taken vallen niet onder hun verantwoordelijkheid en de docenten hebben hier geen tijd voor. Op de Mozarthof is vanaf 2021 een onderwijsassistent ingezet om de docent te ontlasten van verzorgende taken.

Wat zijn de resultaten op de Mozarthof?

Normaal gesproken werd voor (circa zes) leerlingen in de eerste twee groepen van de Mozarthof een individuele beschikking aangevraagd en afgegeven. Als we voor de zes kinderen een individuele beschikking afgeven, bedragen de kosten op jaarbasis circa €85.000. Met dit project heeft de Mozarthof nu een onderwijsassistent in dienst genomen. De kosten op jaarbasis bedragen € 46.000,-. Hilversum draagt € 23.000 (50%) bij, samenwerkingverband Unita de andere € 23.000. De pilot is verlengd voor de duur van een jaar (schooljaar 2021-2022) en wordt momenteel geëvalueerd.

4.1.2. Pilot: Project onderwijs-zorg op Voortgezet Onderwijs school, model jeugdconsulenten

Wat doen we?

De school is een essentieel onderdeel van het leven het kind. We verbeteren de samenwerking tussen scholen en de gemeente door aan elke school een vaste jeugdconsulent te koppelen. De jeugdconsulent onderhoudt een relatie met de individueel begeleider en met de leerlingen. Hiermee is een werkwijze ontwikkeld die bijdraagt aan het eerder inzetten van passende hulp, en ook aan een integrale benadering van (eventuele) gezinsproblematiek waarbij in een vroeg stadium wordt geschakeld met consulenten op de andere levensdomeinen (Wmo, Participatie, Schuldhulpverlening). Verder afglijden en duurdere zorg/hulp kan hiermee voorkomen worden. Investering van € 60.000.

Wat zijn de resultaten?

Op basis van de ervaringen van de jeugdconsulenten is het aannemelijk dat er meer is doorverwezen naar voorliggende voorzieningen, waardoor er minder is ingezet op geïndiceerde specialistische jeugdhulp. Het is lastig dit hard te maken, omdat dit niet uit cijfers is af te leiden. We zien dat er nog wel verbeterpunten zijn in de samenwerking tussen scholen en jeugdconsulenten: zij kunnen elkaar nog beter vinden en gebruik maken van elkaars expertise. De pilot is structureel ingebed.

4.2 Samenwerking met de huisartsen

In de Jeugdwet is nadrukkelijk opgenomen dat de gemeente een regisserende en sturende rol heeft in het organiseren van passende hulp. De Jeugdwet staat een nauwe samenwerking tussen alle ketenpartners voor. Eén van deze partners is de huisarts die vanuit de Jeugdwet de bevoegdheid heeft om jeugdhulp te indiceren. De kosten van de geïndiceerde jeugdhulp waar de huisartsen naartoe verwijzen, komen voor rekening van de gemeenten. De gemeenten hebben tot op heden onvoldoende grip op deze kosten.

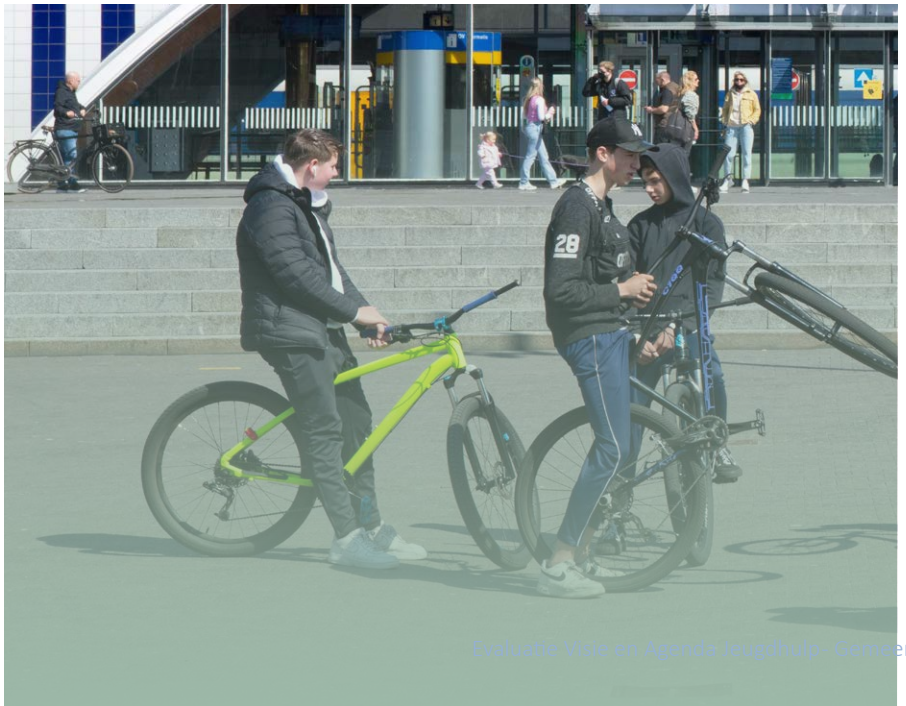
In veel gevallen is de (huis)arts prima in staat om de zorgvraag in kaart te brengen en de jeugdige te koppelen aan een passende aanbieder. Bij twijfel kan de huisarts sinds 2014 overleggen met het Consultatie en Adviesteamteam. Maar soms mist de arts nog informatie die wel beschikbaar is bij de gemeente, wat wellicht noopt tot inzet van andere zorg dan de huisarts had voorzien. Of blijkt de gemeentelijke toegang te kunnen voorzien in een oplossing die vanuit het belang van de cliënt beter past en/of jeugdhulp of een ander ondersteuningstraject is al in gang gezet. Om dit te ondervangen is afgesproken om de regionale afspraken uit 2017 te herijken. In 2022 wordt een nieuw regionaal convenant verwacht tussen de regiogemeenten en de RHOGO (brancheorganisatie voor huisartsen in Gooi en Omstreken).

4.2.1. Pilot Praktijkondersteuner GGZ Jeugd

Wat doen we?

De gemeente Hilversum is in samenwerking met de Regio Gooi en Vechtstreek en betrokken huisartsenpraktijken per 1 maart 2020 de pilot Praktijkondersteuner Huisartsen (hierna POH) GGZ Jeugd gestart. Met de pilot POH GGZ Jeugd zijn twee gekwalificeerde praktijkondersteuners (1,8 fte) aan de slag gegaan in 19 (van de 28) huisartsenpraktijken in Hilversum voor een periode van 2 jaar. De praktijkondersteuners bieden zelf kortdurende behandeling, zijn op de hoogte van de mogelijkheden in het voorliggende veld en werken samen met de jeugdconsulenten van het Sociaal Plein. Ook verwijzen de praktijkondersteuners door naar gespecialiseerde hulp indien nodig.

Door de inzet van twee praktijkondersteuners bij de huisarts beogen we meer passende hulp voor jeugdigen en ouders te bieden, te normaliseren en daarnaast duurdere specialistische zorg te voorkomen.

Wat zijn de resultaten?

Tabel 4: Kosten en baten Pilot POH GGZ Jeugd

Periode 1 november 2020 tot 1 juli 2021	Aantal afgeronde trajecten door de POH GGZ jeugd	Besparing per traject	Totaal **8** maanden 1 nov – 1 juli	Totaal **12** maanden obv doorrekening cijfers 1 nov – 1 juli
'Baten' gedefinieerd als niet-gemaakte lasten voor geïndiceerde maatwerkvoorziening	150 zelf afgerond + 28 naar voorveld =178	€ 2000*	€ 356.000	€ 534.000
Personeelskosten 2 POH GGZ Jeugd			€ 120.000	€ 180.000
Huisvestingskosten			€ 32.000	€ 48.000
Netto besparing			**€ 204.000**	**€ 306.000**

*Bron: tweede voortgangsbrief POH GGZ Jeugd * Een bedrag van €2000,- op basis van 80% BGGZ trajecten en 20% SGGZ trajecten.*

De praktijkondersteuners hebben 150 trajecten zelf afgerond en 28 trajecten verwezen naar het voorveld. Hoewel het niet helemaal hard te maken is, is het in de lijn der verwachting dat deze jeugdigen/ouders anders waren verwezen naar Jeugd GGZ of ambulante jeugdhulp. Een kritische noot is dat het ook deels zo kan zijn, dat de praktijkondersteuner zulke lichte vragen oppakt die de huisarts anders had afgedaan in het kader van normaliseren.

De deelnemende huisartsen zijn zeer tevreden over de inzet van de praktijkondersteuners jeugd in hun praktijk. Zij geven de praktijkondersteuner gemiddeld een rapportcijfer 8,5. De pilot eindigde in maart 2022. De conclusie is dat de ondersteuning door de praktijkondersteuner GGZ Jeugd een succesvolle nieuwe aanpak is. De pilot heeft dan ook een structureel karakter gekregen, inclusief een uitbreiding van twee naar drie praktijkondersteuners jeugd. Voor meer informatie: Tweede Voortgangsbrief Pilot praktijkondersteuners GGZ Jeugd.

4.3 Preventieve ondersteuning

In de transformatie jeugd ligt de nadruk op preventie, lichte ondersteuning waar het kan en de eigen regie van ouders en kind. Hiervoor is het nodig om eventuele problemen vroegtijdig te signaleren zodat lichte hulp en ondersteuning aan de voorkant kan voorkomen dat zwaardere (en dus duurdere zorg) nodig is. Om dit te kunnen doen is het belangrijk om het voorveld en collectieve voorzieningen in de sociale basis op orde te hebben. Daarom is zowel het versterken van Jeugd en Gezin als het kinder- en jongerenwerk een speerpunt.

4.3.1 Lopend project: Jaarplan Jeugd en Gezin

Jeugd en Gezin (onderdeel van de Regio GV) voert diverse preventieve activiteiten uit voor gezinnen. Dit betreft bijvoorbeeld cursussen voor ouders in een (v)echtscheiding, cursussen voor ouders met een pasgeboren baby, preventief begeleidingsprogramma Stevig ouderschap, samenwerking met verloskundigen en kraamzorgpraktijken en het project Buitenshuis voor kinderen van ouders met psychische problemen of van verslaafde ouders. Deze activiteiten worden elk kwartaal gemonitord door Jeugd en Gezin en de gemeente en bijgesteld indien nodig. De activiteiten worden gefinancierd vanuit de Hilversumse Educatieve Agenda (HEA) middelen.

4.3.2 Lopend project Jeugd en jongerenwerk

Door de aanwezigheid van jongerenwerk en kinderwerk in de gemeente Hilversum willen wij problemen en risico's op overlast gevende jeugd in een vroeg stadium signaleren teneinde deze te voorkomen en daarmee het risico op calamiteiten en duurdere hulp tot een minimum te beperken (vroegsignalering en preventieve aanpak).

Versa zette in 2018 in totaal 302 uur per week jongerenwerk in voor de wijken en op stedelijke niveau gezamenlijk. Vanaf 2019 is de gehele formatie toegenomen naar gemiddeld 336 uur per week. Daarbij zijn de uren stedelijke inzet afgenomen en extra uren in wijken ingezet.

We merken daarbij wel op dat partijen in de wijk aangeven dat er behoefte is aan meer kinder- en jongerenwerk.

4.3.3 Pilot Jeugd en Veiligheid gericht op preventie en rolmodellen

Wat doen we?

Kwetsbare jongeren/risicojongeren worden begeleid door jongerenwerkers, ontvangen trainingen en organiseren activiteiten voor wijkjongeren, waarmee zij zich tot rolmodel ontwikkelen voor andere jongeren in de buurt.

Wat zijn de resultaten?

Met deze aanpak worden kwetsbare jongeren op informele wijze gestimuleerd hun 'eigen identiteit' te ontdekken en wordt voorkomen dat jongeren afglijden naar overlastgevend en crimineel gedrag. Daarnaast dient de aanpak ertoe dat de betreffende jongeren op hun beurt model staan voor andere jongeren in hun sociale omgeving, die zich met het rolmodel kunnen identificeren.

Deze uitgangspunten zijn en blijven onderdeel van de manier waarop het jongerenwerk actief is. Daarbij ontwikkelt het jongerenwerk zich ook steeds verder. Nu is het online actief zijn bijvoorbeeld een van de pijlers in het werk. Hierbij geldt dat het jongerenwerk is waar de jongeren zijn, dus ook online.

4.3.4 Pilot Extra opvoedcoach Jeugd en Gezin in Hilversum

Wat doen we?

De opvoedcoach geeft aan ouders laagdrempelige opvoedondersteuning zodat zij ondersteuning ontvangen in een vroeg stadium. De ondersteuning varieert van tussen de 3-10 sessies van ongeveer een uur. Doel is ouders sterker maken in opvoedvaardigheden. We beogen daarmee zwaardere problematiek en dus duurdere zorg in een later stadium te voorkomen. Investering is € 75.000,-.

Wat zijn de resultaten?

- De extra gezins- en opvoedcoach (hierna GOC) heeft circa 70 gezinnen opvoedondersteuning gegeven in een jaar. De extra GOC krijgt met name gezinnen aangereikt via Jeugd en Gezin, maar ook via het Sociaal Plein, de praktijkondersteuner jeugd, ouders en overig.
- Qua type traject ziet de GOC met name opvoedcrisis zaken (complexe zorg), gevolgd door opvoedspanning zaken (lichtere zorg/begeleiding).
- We weten dat geïndiceerde opvoedondersteuning tussen de € 10.000 - € 15.000 kost (gemiddeld €12.500)

In de Agenda Jeugd is gezegd dat de GOC €25.000 moet terug verdienen. Dat betekent dat er door de komst van een GOC in ieder geval 2 zaken minder naar geïndiceerde opvoedondersteuning moeten zijn verwezen (2x gemiddeld € 12.500,-). Met het gegeven dat er in ieder geval 45 zaken gecategoriseerd zijn onder 'opvoedcrisis zaken (complexe zorg)', is dat zeer aannemelijk. De pilot loopt tot eind 2022 en dan wordt het vervolg bepaald.

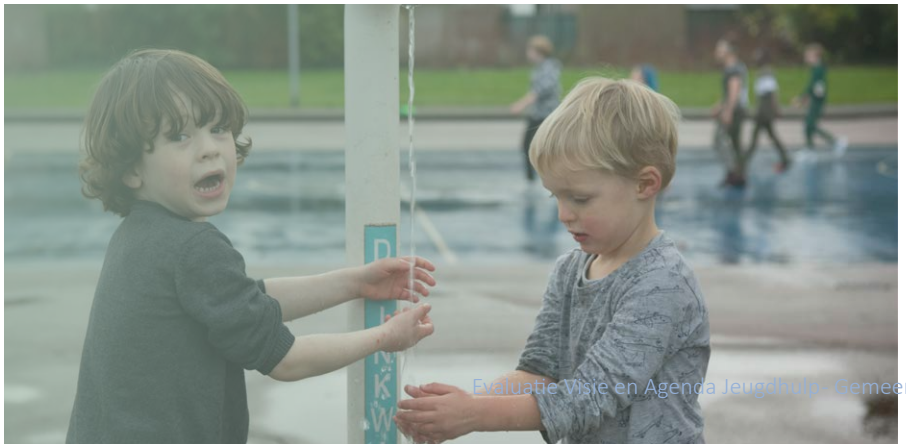
4.4 Zo thuis mogelijk opgroeien (voorkomen uithuisplaatsing)

Wat doen we?

Vanuit de Regio GV is er een projectgroep Versterken Vakmanschap geweest. Vanuit deze projectgroep zijn er verschillende opleidingen geïnitieerd voor de uitvoeringsdiensten, waaronder de training "voorkomen uithuisplaatsingen" voor jeugdconsulenten. Ook hebben de jeugdconsulenten eind 2021 deelgenomen aan de Methodische Leerbijeenkomsten "voorkomen uithuisplaatsingen". Door het inzetten van deze trainingen zijn de jeugdconsulenten nog bewuster op het voorkomen van uithuisplaatsingen. Investering is € 5.000,-, dit is betaald uit het opleidingsbudget van de jeugdconsulenten.

Wat zijn de resultaten?

Jeugdconsulenten hebben de training en methodische leerbijeenkomst gevolgd. Achterliggend idee is dat het beter is voor het kind en dat het kostenbesparend is. Wanneer wordt voorkomen dat één jeugdige niet uit huis wordt geplaatst levert dat een besparing op van tussen de tenminste € 50.000 tot € 100.000, afhankelijk van het soort uithuisplaatsing en de vraag welke hulp dan wel wordt ingezet. Het is lastig in te schatten of en hoeveel uithuisplaatsingen hiermee zijn voorkomen. Dat geldt ook voor eventueel bespaarde kosten.

5 Actielijnen

Naast de zojuist besproken speerpunten staan in de Agenda jeugd 2019-2021 de volgende vijf actielijnen genoemd, om vorm te geven aan het jeugdbeleid:

- Drie jaarlijkse Agenda Jeugd
- Sturing op data
- Aansluiten bij onderzoeken
- Aansluiting jeugd en veiligheid
- 18-/18+

5.1 Actielijn 1: Driejaarlijkse Agenda Jeugd

We zien de meerwaarde van een periodieke Agenda Jeugd. Echter, gezien de nieuwe collegeperiode vanaf voorjaar 2022 en de landelijke ontwikkeling die sterk in beweging zijn (zoals de Hervormingsagenda) is besloten de nieuwe Agenda Jeugd in 2023 op te leveren. Artikel 2.2 lid 1 Jeugdwet benoemt geen exacte periode, wel dat de gemeenteraad periodiek een plan opstelt: “De gemeenteraad stelt periodiek een plan vast dat richting geeft aan de door de gemeenteraad en het college te nemen beslissingen betreffende preventie en jeugdhulp, de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.”

5.2 Actielijn 2: Sturing op data

Het Uitvoeringsdashboard jeugd voor Hilversum is in 2021 ontwikkeld. Dit geeft meer inzicht in aantallen, soorten jeugdhulp, aanbieders en bijvoorbeeld ingezette jeugdhulp per wijk. Op deze manier kunnen wij beter sturen op de jeugdhulp. We ontwikkelen het Uitvoeringsdashboard in 2022 verder.

5.3 Actielijn 3: Aansluiten bij regionale en landelijke onderzoeken

- Wij werken nauw samen met de Regio Gooi en Vechtstreek als het gaat om de inkoop, ontwikkeling, onderzoek en uitvoering van jeugdhulp. (zie ook Hoofdstuk 7).
- Hilversum neemt deel aan het G40 netwerk en de VNG, waarvan de doelstelling gezamenlijke belangenbehartiging en kennisdeling is.
- In bovenregionaal verband hebben we ons als Regio Gooi & Vechtstreek aangesloten bij het Bovenregionaal Expertise Netwerk Noord Holland (BEN-NH) en daarbij behorend bovenregionaal plan ‘Thuis voor Noordje’ (‘Noordje’ refereert aan een jongere die opgroeit in Noord-Holland). Deze bovenregionale netwerken zijn met name voor zeer complexe casuïstiek en voor verblijf van meerwaarde.
- Landelijk spelen diverse ontwikkelingen/onderzoeken, zoals de Arbitragecommissie jeugd en vervolgens de Hervormingsagenda jeugd (zie ook hoofdstuk 8), en ook bijvoorbeeld het onderzoek van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (rapport Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd).

5.4 Actielijn 4: Betere aansluiting tussen jeugd en veiligheid

Jeugd en veiligheid raken elkaar op verschillende niveaus en zijn vaak communi-cerende vaten. Om een betere aansluiting tussen jeugd en veiligheid te realiseren, en invulling te geven aan deze actielijn, is er een gezamenlijk Uitvoeringsplan Jeugd en Veiligheid in ontwikkeling. Dit geeft overzicht, samenhang en focus in waar we gezamenlijk aan werken. Denk daarbij aan:

- Het versterken van de integrale samenwerking met scholen
- Het investeren in positieve rolmodellen voor sterke en veilige wijken
- Jongeren beschermen tegen drugscriminaliteit

5.5 Actielijn 5: 18-/18+

In Hilversum hebben we aandacht voor de overgang van de leeftijd 18- naar 18+. Als een jongere 18 jaar wordt, valt hij of zij in principe niet meer onder de Jeugdwet met uitzondering van de verlengde jeugdhulp. Verlengde jeugdhulp is hulp aan jeugdigen tussen de 18 en 23 jaar. Bijvoorbeeld als nog hulp nodig is en die hulp niet vanuit een andere wet kan worden geleverd. Of omdat de behandeling nog doorloopt. Dan kan de gemeente jeugdhulp toekennen aan een persoon ouder dan 18 jaar. Drie maanden voor het bereiken van meerderjarigheid neemt de jeugdconsulent pro-actief contact op met de jeugdige en/of ouders en betrokkenen. Dit zodat de jeugdconsulent tijdig over kan dragen naar het voorliggend veld en/of andere afdeling of verlengde jeugdhulp kan inzetten.

6

Overige projecten uitgelicht

6

6.1 Regionale projecten

Voor jeugd werken we veel samen met de Regio Gooi en Vechtstreek en andere regiogemeenten. Het vergt teveel om hier alles te noemen, vandaar dat we een aantal grotere projecten/werkzaamheden uitlichten:

- Het regionaal transformatieplan Jeugd 2019-2021. De afgelopen jaren is gewerkt aan de transformatie van de jeugdhulp. Het betreft hier oa:
  - Preventie en vroegsignalering door het regionale Consultatie en Adviesteam (CenA-team), dat huisartsen ondersteunt bij het beoordelen van psychische en pedagogische problemen.
  - Een werkagenda verminderen administratieve lastendruk
  - Versterken vakmanschap jeugdprofessional
  - Onderwijs-zorg arrangement op de Donnerschool en Wijngaard
- Nieuwe inkoop jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning. De overeenkomsten met onze zorgaanbieders voor jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning liepen af per 1 januari 2021. Daarom hebben wij in regionaal verband in 2020 een nieuw inkooptraject doorlopen voor Dagbesteding, Maatschappelijke Ondersteuning, Hulp bij het Huishouden, Jeugdhulpvoorzieningen en de Jeugdbescherming en Jeugdreclassering. Dit was een intensief traject. Met een aantal aanbieders die stoppen is voor het jaar 2021 nog een uitloopovereenkomst afgesloten en is een maatwerkoplossing gezocht voor de betrokken cliënten. Zie collegebrief stand van zaken inkoop Wmo en jeugd van november 2021.
- In regionaal verband hebben we onder meer het stuk 'Toekomst met perspectief, doorontwikkeling samenwerkingsafspraken ikv Norm voor opdrachtgeverschap' vastgesteld. Dit geeft een weergave van de regionale samenwerkingsafspraken.
- Om meer grip en sturing te krijgen op het sociaal domein voeren we de 'Verkenningen naar een financieel gezond domein' uit. Het gaat wat betreft jeugd oa om:
  - maatregelen rondom verblijf (in een instelling) en daarbij behorend actie-onderzoek
  - van vindplaats naar werkplaats (onderwijs-zorg arrangementen)
- We werken gezamenlijk als regio(gemeenten) met de gecertificeerde instellingen aan de aanbevelingen die terugkomen in het rapport Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd.

6.2 Actieplan Jeugd

Corona maatregelen hebben grote impact op jongeren. Het Rijk heeft middels de meicirculaire in 2021 extra middelen beschikbaar gesteld om activiteiten te ontwikkelen die jongeren ondersteunen in hun ontwikkeling en meer perspectief bieden. Het Actieplan Jeugd 2021-2022 is, met input van Hilversumse jongeren, opgesteld om hen te ondersteunen in hun ontwikkeling. Er worden extra activiteiten voor alle jongeren aangeboden (door extra sport en cultuuractiviteiten aan te bieden en een extra wijkbudget voor maatwerk per wijk beschikbaar te stellen) en het vangnet en aanbod rondom kwetsbare groep jongeren wordt versterkt (extra jongerenwerk en jongerencoaching op scholen). Naast het Actieplan Jeugd is er ook de Hilversumse Actieagenda Nationaal Programma Onderwijs.

7

Ontwikkelingen en vervolg

Er spelen verschillende landelijke ontwikkelingen die ook van invloed zijn op jeugdhulp in de gemeente Hilversum. We noemen er hier een aantal.

- Hervormingsagenda Jeugd. Het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten (vertegenwoordigers), professionals en de VNG stellen samen de landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 op. Doel is de hulpverlening te verbeteren en het jeugdstelsel beter beheersbaar te maken.

- Toekomstscenario jeugdkind- en gezinsbescherming. Het toekomstscenario biedt perspectief hoe de jeugdbeschermingsketen er in de toekomst slimmer en effectiever uit kan zien waarbij het belang van kind en gezin centraal staat.

- Maatschappelijke ontwikkelingen. We zien (landelijk) een toename van het aantal vechtscheidingen, toename van het social media gebruik, individualisering, hoge geluksnorm, prestatiedruk, gevolgen van corona, zoals angsten en depressie, etc. Deze ontwikkelingen hebben invloed op het gebruik van jeugdhulp, ook in Hilversum.

Vervolg

We gebruiken deze evaluatie als input voor de nieuw op te stellen Agenda Jeugd 2023.